

**ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อโปรแกรมสื่อความหมายในแหล่งนันทนาการทางธรรมชาติ
แหล่งนันทนาการกึ่งธรรมชาติ และแหล่งนันทนาการทางประวัติศาสตร์**
**Visitor's Opinions toward Interpretive Programs in Natural, Semi-natural
and Historical Recreation Areas.**

วรัททยา พรหมชู¹, สันต์ เกตุปราณีต¹, นพวรรณ ฐานะกาญจน์¹ และ ปณัดดา ชำนาญสุข²

Waratthaya Promchu, San Kaitpraneet, Noppawan Tanakanjana and Panutda Chamnansook

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อโปรแกรมสื่อความหมายสำรวจประเภทของโปรแกรมสื่อความหมาย และความต้องการใช้ประโยชน์โปรแกรมสื่อความหมายของนักท่องเที่ยว และศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อโปรแกรมสื่อความหมายในแหล่งนันทนาการ 3 ประเภท คือ แหล่งนันทนาการทางธรรมชาติ แหล่งนันทนาการกึ่งธรรมชาติ และแหล่งนันทนาการทางประวัติศาสตร์ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป โดยกำหนดตัวอย่างในลักษณะโควตา แหล่งละ 200 ตัวอย่าง รวมทั้งสิ้น 600 ตัวอย่าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และสถิติเชิงวิเคราะห์ ได้แก่ เทคนิคการวิเคราะห์ปัจจัย และการวิเคราะห์การถดถอยพหุ

ABSTRACT

Objectives of the study were to investigate visitor's opinion toward interpretive program, to survey types of the interpretive program and need of using visitor's interpretive program, and to determine factor affecting visitor's opinion toward interpretive programs in 3 types of recreation areas namely: Natural, Semi-natural and Historical Recreation Areas. Data collection was conducted by using questionnaire with 600 visitors, 200 individuals in each area. The visitors were Thai with age of 15 years or more. Data analysis included descriptive statistics and analytical including factor analysis technique and multiple regression analysis

Key word: Visitor's Opinions, Interpretive Programs, Natural Recreation Areas, Semi-natural Recreation Areas, Historical Recreation Areas

e-mail: PLA_F66@yahoo.com

¹ คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพฯ 10900 Faculty of Forestry, Kasetsart University, Bangkok 10900

² คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพฯ 10900 Faculty of Social Sciences, Kasetsart University, Bangkok 10900

คำนำ

การศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อโปรแกรมสื่อความหมายในครั้งนี้เป็นการศึกษาความคิดของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับโปรแกรมสื่อความหมายในด้านองค์ประกอบของสื่อ และคุณภาพของสื่อในแหล่งนันทนาการ 3 ประเภท ได้แก่ แหล่งนันทนาการทางธรรมชาติ แหล่งนันทนาการกึ่งธรรมชาติ และแหล่งนันทนาการทางประวัติศาสตร์ ซึ่งแหล่งนันทนาการเหล่านี้ล้วนเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยว ทั้งชาวไทย และชาวต่างชาติ จะเห็นได้จากจำนวนนักท่องเที่ยวที่ไปเยือนอุทยานแห่งชาติในประเทศไทยในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2537 - 2546) มีสูงถึง 148.42 ล้านคน (กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช, 2547) ซึ่งโปรแกรมสื่อความหมายที่มีในพื้นที่จะเป็นสื่อที่ช่วยให้นักท่องเที่ยวได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพื้นที่ที่ไปเยือน นอกจากนี้ยังเป็นเครื่องมือที่ช่วยควบคุมพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวและช่วยป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นในพื้นที่ได้ ดังนั้นการจัดการแหล่งท่องเที่ยวผ่านการใช้โปรแกรมสื่อความหมายจึงเป็นสิ่งที่ต้องดำเนินการตามหลักวิชาการ นอกจากนี้ประเภทของตัวกลางที่ใช้ในการสื่อความหมายก็สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ การสื่อความหมายโดยใช้ตัวบุคคล (Personal Service) และการสื่อความหมายโดยไม่ใช้บุคคล (Non-personal Service) (สารรัฐ, 2545; เสรี, 2547; Ham, 1992) ซึ่งผลการศึกษาที่ได้ในครั้งนี้สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการจัดการ ปรับปรุงแก้ไขหรือพัฒนาโปรแกรมสื่อความหมายที่มีในแหล่งนันทนาการประเภทต่างๆ ดังกล่าว ให้มีความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่และการใช้ประโยชน์ต่อไปในอนาคต เพราะการเลือกตัวกลางที่ใช้ในการสื่อได้อย่างเหมาะสม จะช่วยให้การสื่อความหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

อุปกรณ์และวิธีการ

อุปกรณ์

อุปกรณ์ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย แบบฟอร์มการสำรวจประเภทและลักษณะของโปรแกรมสื่อความหมาย แบบสอบถามนักท่องเที่ยว อุปกรณ์สำนักงาน คอมพิวเตอร์และโปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับวิเคราะห์ข้อมูล กล้องถ่ายรูปหรืออุปกรณ์บันทึกภาพ

วิธีการ

การดำเนินการศึกษาวิจัยประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ ตามลำดับดังนี้ 1) รวบรวมแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและจากต่างประเทศ 2) คัดเลือกพื้นที่ศึกษา โดยแหล่งนันทนาการทางธรรมชาติ จะพิจารณาจากอุทยานแห่งชาติที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวสูงสุด 10 อันดับแรก แหล่งนันทนาการกึ่งธรรมชาติ จะพิจารณาจากสวนสัตว์ที่สังกัดหน่วยงานของสำนักนายกรัฐมนตรีและอยู่ในความดูแลรับผิดชอบขององค์การสวนสัตว์ ซึ่งมีทั้งสิ้น 5 แห่ง แหล่งนันทนาการทางประวัติศาสตร์ จะพิจารณาจากอุทยานประวัติศาสตร์ที่มีทั้ง 10 แห่ง แล้วทำการคัดเลือกพื้นที่จากแต่ละกลุ่มฯ ละ 1 แห่ง โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (simple random sampling) ได้พื้นที่ตัวแทนของแหล่งนันทนาการทางธรรมชาติ คือ น้ำตกเอราวัณ อุทยานแห่งชาติเอราวัณ จังหวัดกาญจนบุรี แหล่งนันทนาการกึ่งธรรมชาติ คือ สวนสัตว์ดุสิต จังหวัดกรุงเทพมหานคร และแหล่งนันทนาการทางประวัติศาสตร์ คือ อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย จังหวัดสุโขทัย 3) สร้างเครื่องมือในการวิจัย ซึ่งได้แก่ แบบสอบถามนักท่องเที่ยว โดยนำไปทำการทดสอบกับนักท่องเที่ยวที่ไปเยือนพื้นที่จริง จำนวน 30 ชุด แล้วนำผลที่ได้มาทำการหาค่าสัมประสิทธิ์ความน่าเชื่อถือของแบบสอบถาม (reliability coefficient) ในส่วนของความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อโปรแกรมสื่อความหมาย ได้ค่า 0.94 ทดสอบความสอดคล้องภายในโดยวิธีการของ Kuder-

Richardson ในส่วนของความรู้เกี่ยวกับการสื่อความหมาย ได้ค่า 0.51 และคำนวณหาค่าความยาก (difficulty) ของสเกลความรู้เกี่ยวกับการสื่อความหมายของนักท่องเที่ยว ได้ค่า 0.67 4) ดำเนินการเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไปทั้งชายและหญิงในพื้นที่ศึกษาทั้ง 3 แหล่ง โดยกำหนดขนาดตัวอย่างในลักษณะโควต้าแหล่งละ 200 ตัวอย่าง รวมทั้งสิ้น 600 ตัวอย่าง และ 5) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ สถิติพรรณนา การวิเคราะห์ปัจจัย (factor analysis) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุ (multiple regression analysis)

ผลและวิจารณ์

ลักษณะพื้นฐานทางสังคมประชากรของนักท่องเที่ยว

จากผลการศึกษาในแหล่งนันทนาการทั้ง 3 ประเภท พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 15-29 ปี (ร้อยละ 58.83) สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 48.17) มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนประมาณ 13,150.18 บาท และส่วนใหญ่เดินทางมาจากจังหวัดอื่นที่ไม่ใช่ที่ตั้งของแหล่งนันทนาการ (ร้อยละ 69) ยกเว้นแหล่งนันทนาการกึ่งธรรมชาติ ที่พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นคนในพื้นที่ อาจเป็นเพราะว่าแหล่งนันทนาการกึ่งธรรมชาติส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในเมือง การเดินทางสะดวก สามารถเข้าถึงได้ง่าย ทำให้ประหยัดเวลาดังนั้นจึงเป็นที่นิยมของคนเมืองที่มีเวลาน้อย นอกจากนี้นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่เดินทางมาเยือนแหล่งนันทนาการกึ่งธรรมชาติและประวัติศาสตร์ เป็นนักเรียน/นักศึกษา อาจเนื่องมาจากแหล่งนันทนาการทั้ง 2 ประเภทนี้นอกจากจะเป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจแล้ว ยังเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมด้วย ส่วนแหล่งนันทนาการทางธรรมชาติ ซึ่งเป็นแหล่งที่มีธรรมชาติที่สวยงามเหมาะสำหรับการพักผ่อนหย่อนใจ คลายความเครียด พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่อยู่ในวัยทำงาน

ประสบการณ์ในการไปเยือน ลักษณะทั่วไปเกี่ยวกับการเดินทาง และวัตถุประสงค์ของการเดินทาง

เมื่อจำแนกกลุ่มตัวแปรวัตถุประสงค์ของการเดินทางด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ปัจจัย (factor analysis) พบว่าสามารถจัดกลุ่มตัวแปรวัตถุประสงค์ของการเดินทางได้เป็น 6 กลุ่ม คือ 1) วัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความสามารถและสมรรถภาพร่างกาย 2) วัตถุประสงค์เพื่อการพักผ่อน คลายความเครียด 3) วัตถุประสงค์เพื่อความเป็นส่วนตัว ความสงบสันโดษ และการผจญภัย 4) วัตถุประสงค์เพื่อต้องการหลีกเลี่ยงจากสิ่งที่ไม่ดี 5) วัตถุประสงค์เพื่อมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม 6) วัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาเรียนรู้ทางธรรมชาติและวัฒนธรรม

จากผลการศึกษาในแหล่งนันทนาการทั้ง 3 ประเภท พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เคยเดินทางมาเยือนพื้นที่แล้ว 1-3 ครั้ง และมีระยะเวลาอยู่ในพื้นที่ประมาณ 1-3 ชั่วโมง ยกเว้นในแหล่งนันทนาการทางธรรมชาติ ที่พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ยังไม่เคยเดินทางมาเยือนพื้นที่ ซึ่งก็สอดคล้องกับผลการศึกษาของกมล (2548) ที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ยังไม่เคยเดินทางมาเยือนน้ำตกเอราวัณ และน้ำตกเอราวัณเป็นส่วนหนึ่งของรายการท่องเที่ยว ไม่ใช่แหล่งนันทนาการที่เป็นจุดหมายหลักของกลุ่มตัวอย่าง จึงเป็นข้อจำกัดในด้านระยะเวลาในการประกอบกิจกรรมอยู่ในแหล่ง สำหรับการให้ความสำคัญต่อวัตถุประสงค์ของการเดินทางนั้น หากพิจารณาค่าเฉลี่ยของระดับความสำคัญของวัตถุประสงค์ของการเดินทางของนักท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวที่มาเยือนแหล่งนันทนาการทั้ง 3 ประเภท ให้ความสำคัญต่อวัตถุประสงค์ของการเดินทางที่เหมือนกัน คือ เพื่อการพักผ่อน

คลายความเครียด ซึ่งสอดคล้องกับที่ เสรี (2547) กล่าวไว้ว่า นักท่องเที่ยวที่ไปเยือนอุทยานแห่งชาติ หรือแหล่งนันทนาการต่างๆ มีเหตุผลแตกต่างกันไป แต่ส่วนมากก็มาเพื่อพักผ่อน หาความเพลิดเพลิน คลายความเครียด

ความต้องการใช้ประโยชน์โปรแกรมสื่อความหมาย ความรู้เกี่ยวกับการสื่อความหมาย และความคิดเห็นที่มีต่อโปรแกรมสื่อความหมายของนักท่องเที่ยว

สำหรับความต้องการใช้ประโยชน์โปรแกรมสื่อความหมายกำหนดให้นักท่องเที่ยวระดับความต้องการ ตั้งแต่ระดับความต้องการมากที่สุด จนถึงไม่ต้องการ จำนวน 6 ระดับ เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยของระดับความต้องการใช้ประโยชน์โปรแกรมสื่อความหมายของนักท่องเที่ยว พบว่า สัญลักษณ์ เครื่องหมาย เป็นโปรแกรมสื่อความหมายที่นักท่องเที่ยวต้องการใช้ประโยชน์มากที่สุดในแหล่งนันทนาการทั้ง 3 ประเภท อาจเป็นเพราะว่านอกจากจะเป็นโปรแกรมสื่อความหมายแล้ว ยังเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานในแหล่งนันทนาการด้วย เช่นเดียวกับงานวิจัยของจิรวัด (2534) ที่พบว่า เครื่องหมาย เป็นโปรแกรมสื่อความหมายที่นักท่องเที่ยวต้องการใช้ประโยชน์มากที่สุด นอกจากนี้โปรแกรมสื่อความหมายที่นักท่องเที่ยวที่มาเยือนแหล่งนันทนาการทางธรรมชาติ และแหล่งนันทนาการทางประวัติศาสตร์ต้องการใช้ประโยชน์น้อยที่สุด คือ นิทรรศการในอาคาร ซึ่งก็สอดคล้องกับผลการศึกษาของบุษบง (2534) ที่พบว่า นิทรรศการเป็นโปรแกรมสื่อความหมายที่กลุ่มตัวอย่างที่มาเยือนอุทยานแห่งชาติ น้ำตกพลีต้องการใช้ประโยชน์น้อยที่สุดและเป็นโปรแกรมสื่อความหมายที่มีประสิทธิภาพต่ำสุด ส่วนโปรแกรมสื่อความหมายที่นักท่องเที่ยวที่มาเยือนแหล่งนันทนาการกึ่งธรรมชาติต้องการใช้ประโยชน์น้อยที่สุด คือ เจ้าหน้าที่สื่อความหมาย ซึ่ง ปิยะทิพย์ (2539) กล่าวว่า ข้อจำกัดของโปรแกรมสื่อความหมายประเภทบุคคล คือ มีรอบระยะเวลาในการใช้ประโยชน์ ไม่สามารถใช้ได้ทุกเวลา

ผลการศึกษาด้านความรู้เกี่ยวกับการสื่อความหมายของนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปเยือนแหล่งนันทนาการทางธรรมชาติ แหล่งนันทนาการกึ่งธรรมชาติ และแหล่งนันทนาการทางประวัติศาสตร์ พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการสื่อความหมายอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 71.5 85.0 และ 70.0 ตามลำดับ ซึ่งแตกต่างจากผลการวิจัยของปรีชา (2546) ที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เดินทางไปเยือนเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง มีความรู้เกี่ยวกับโปรแกรมสื่อความหมายอยู่ในระดับต่ำ

ผลการศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อโปรแกรมสื่อความหมายของนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปเยือนแหล่งนันทนาการทั้ง 3 ประเภท เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นโดยรวมของนักท่องเที่ยว พบว่า ประเด็นที่ว่าเครื่องหมายและสัญลักษณ์ที่ใช้มีความเป็นสากล เป็นประเด็นความคิดเห็นที่นักท่องเที่ยวที่มาเยือนแหล่งนันทนาการทางธรรมชาติ และแหล่งนันทนาการทางประวัติศาสตร์ เห็นด้วยมากที่สุดเหมือนกัน อาจเป็นเพราะว่านอกจากจะเป็นโปรแกรมสื่อความหมายแล้ว ยังเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานในแหล่งนันทนาการด้วย ซึ่งก็สอดคล้องกับงานวิจัยของอิสระ (2533) และบุษบง (2534) ที่พบว่าเครื่องหมาย สัญลักษณ์และแผ่นป้ายสื่อความหมายเป็นโปรแกรมสื่อความหมายที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด เนื่องจากไม่ว่าจะเป็นนักท่องเที่ยวต่างชาติ ต่างภาษา ก็สามารถรับรู้และเข้าใจได้ด้วยตนเอง และเข้าใจได้ถูกต้องตรงกัน ส่วนในแหล่งนันทนาการกึ่งธรรมชาติ พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เห็นด้วยกับประเด็นที่ว่า ภาษาที่ใช้บรรยายในสื่อทัศนูปกรณ์มีความชัดเจน ถูกต้อง และเข้าใจได้ง่าย อาจเป็นเพราะว่าสภาพพื้นที่ของแหล่งนันทนาการกึ่งธรรมชาติเป็นการตกแต่งเลียนแบบสภาพธรรมชาติที่แท้จริง ดังนั้นสื่อทัศนูปกรณ์จึงเป็นสื่อที่จะช่วยให้นักท่องเที่ยวได้รับรู้ถึงสภาพธรรมชาติที่แท้จริงได้ ทำให้นักท่องเที่ยวเพลิดเพลินและเข้าใจได้ง่ายขึ้น นอกจากนี้เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อโปรแกรมสื่อ

ความหมายในด้านองค์ประกอบของสื่อ ก็พบว่า นักท่องเที่ยวเห็นด้วยกับองค์ประกอบของสื่อที่มีในพื้นที่ในทางบวก คือ เห็นว่าองค์ประกอบของสื่อแต่ละชนิดมีความเหมาะสมดีแล้ว ส่วนความคิดเห็นในด้านคุณภาพของสื่อ พบว่า นักท่องเที่ยวเห็นด้วยกับคุณภาพของสื่อที่มีในพื้นที่ในทางบวกเช่นกัน คือ เห็นว่าสื่อที่มีในพื้นที่มีคุณภาพดี ทั้งในด้านการให้ความรู้และความเหมาะสมต่อการใช้ประโยชน์

ผลการทดสอบสมมติฐาน

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อโปรแกรมสื่อความหมายในแหล่งนันทนาการทางธรรมชาติ พบว่า ตัวแปรทุกตัวรวมกันมีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อโปรแกรมสื่อความหมายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 11.960$; $Sig. = 0.000$) โดยก่อให้เกิดความผันแปรในความคิดเห็นต่อโปรแกรมสื่อความหมายประมาณร้อยละ 16 ($R^2 = 0.155$) เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาถึงอิทธิพลของตัวแปรอิสระแต่ละตัว พบว่า มีตัวแปรอิสระเพียง 3 ตัวแปรที่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อโปรแกรมสื่อความหมาย ได้แก่ ระยะเวลาที่เข้าไปใช้พื้นที่ ($Beta = -0.160$; $t = -2.431$; $Sig. = 0.016$) วัตถุประสงค์ของการเดินทางเพื่อความเป็นส่วนตัว ความสงบสันโดษ และการผจญภัย ($Beta = 0.145$; $t = 2.162$; $Sig. = 0.032$) ความต้องการใช้ประโยชน์โปรแกรมสื่อความหมาย ($Beta = 0.302$; $t = 4.514$; $Sig. = 0.000$) โดยมีอิทธิพลเชิงบวกกับตัวแปรตาม ยกเว้น ระยะเวลาที่เข้าไปใช้พื้นที่ ที่มีอิทธิพลเชิงลบกับตัวแปรตาม รายละเอียดปรากฏตาม Table1

Table1. Multiple regression analysis result for natural recreation area.

Independent Variable	Beta	t	Sig.
1. Experience in visiting the site	-0.001	-0.017	0.987
2. Length of stay	-0.160	-2.431	0.016
3. Group size	0.047	0.707	0.480
4. Travel objective for physical development	0.087	1.140	0.256
5. Travel objective for stress release and relaxing	0.027	0.350	0.726
6. Travel objective for privacy, solitude and adventure	0.145	2.162	0.032
7. Travel objective for escaping from routine	-0.036	-0.517	0.605
8. Travel objective for social bonding	-0.044	-0.609	0.544
9. Travel objective for nature and cultural learning	0.105	1.425	0.156
10. Need for interpretive program utilization	0.302	4.514	0.000
11. Knowledge about interpretation	0.006	0.091	0.928

Remark: Constant = 18.537; $F = 11.960$; $Sig. = 0.000$; $R^2 = 0.155$; Adjusted $R^2 = 0.142$

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อโปรแกรมสื่อความหมายในแหล่งนันทนาการทางธรรมชาติ พบว่า ตัวแปรทุกตัวรวมกันมีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อโปรแกรมสื่อความหมายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 8.864$; $Sig. = 0.000$) โดยก่อให้เกิดความผันแปรในความคิดเห็นต่อโปรแกรมสื่อความหมายประมาณร้อยละ 34 ($R^2 = 0.342$) เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ อย่างไรก็ตามเมื่อ

พิจารณาถึงอิทธิพลของตัวแปรอิสระแต่ละตัว พบว่า มีตัวแปรอิสระเพียง 7 ตัวแปรที่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อโปรแกรมสื่อความหมาย ได้แก่ ประสบการณ์การมาเยือน (Beta = -0.152; t = -2.380; Sig. = 0.018) วัตถุประสงค์ของการเดินทางเพื่อพัฒนาความสามารถและสมรรถภาพร่างกาย (Beta = -0.223; t = -2.446; Sig. = 0.015) วัตถุประสงค์ของการเดินทางเพื่อการพักผ่อนคลายความเครียด (Beta = 0.236; t = 3.353; Sig. = 0.001) วัตถุประสงค์ของการเดินทางเพื่อมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Beta = 0.170; t = 2.389; Sig. = 0.018) วัตถุประสงค์ของการเดินทางเพื่อการศึกษาเรียนรู้ทางธรรมชาติและวัฒนธรรม (Beta = 0.195; t = 2.719; Sig. = 0.007) ความต้องการใช้ประโยชน์โปรแกรมสื่อความหมาย (Beta = 0.366; t = 4.976; Sig. = 0.000) และความรู้เกี่ยวกับการสื่อความหมาย (Beta = 0.157; t = 2.430; Sig. = 0.016) โดยมีอิทธิพลเชิงบวกกับตัวแปรตาม ยกเว้นประสบการณ์การมาเยือนและวัตถุประสงค์ในการเดินทางเพื่อพัฒนาความสามารถและสมรรถภาพร่างกาย ที่มีอิทธิพลเชิงลบกับตัวแปรตาม รายละเอียดปรากฏตาม Table2.

Table2. Multiple regression analysis result for semi-natural recreation area.

Independent Variable	Beta	t	Sig.
1. Experience in visiting the site	-0.152	-2.380	0.018
2. Length of stay	0.104	1.715	0.088
3. Group size	-0.030	-0.491	0.624
4. Travel objective for physical development	-0.223	-2.446	0.015
5. Travel objective for stress release and relaxing	0.236	3.353	0.001
6. Travel objective for privacy, solitude and adventure	-0.057	-0.669	0.505
7. Travel objective for escaping from routine	-0.017	-0.218	0.827
8. Travel objective for social bonding	0.170	2.389	0.018
9. Travel objective for nature and cultural learning	0.195	2.719	0.007
10. Need for interpretive program utilization	0.366	4.976	0.000
11. Knowledge about interpretation	0.157	2.430	0.016

Remark: Constant = 6.131; F = 8.864; Sig. = 0.000; $R^2 = 0.342$; Adjusted $R^2 = 0.303$

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อโปรแกรมสื่อความหมายในแหล่งนันทนาการทางประวัติศาสตร์ พบว่า ตัวแปรทุกตัวรวมกันมีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อโปรแกรมสื่อความหมายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 2.891$; Sig. = 0.002) โดยก่อให้เกิดความผันแปรในความคิดเห็นต่อโปรแกรมสื่อความหมายประมาณร้อยละ 15 ($R^2 = 0.145$) เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาถึงอิทธิพลของตัวแปรอิสระแต่ละตัว พบว่า มีตัวแปรอิสระเพียง 2 ตัวแปรที่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อโปรแกรมสื่อความหมาย ได้แก่ วัตถุประสงค์ของการเดินทางเพื่อการพักผ่อน คลายความเครียด (Beta = 0.172; t = 2.224; Sig. = 0.027) และความต้องการใช้ประโยชน์โปรแกรมสื่อความหมาย (Beta = 0.313; t = 4.319; Sig. = 0.000) โดยมีอิทธิพลเชิงบวกกับตัวแปรตาม รายละเอียดปรากฏตาม Table3

Table3. Multiple regression analysis result for historical recreation area.

Independent Variable	Beta	t	Sig.
1. Experience in visiting the site	0.041	0.599	0.550
2. Length of stay	-0.059	-0.836	0.404
3. Group size	0.001	0.009	0.993
4. Travel objective for physical development	-0.071	-0.858	0.392
5. Travel objective for stress release and relaxing	0.172	2.224	0.027
6. Travel objective for privacy, solitude and adventure	0.019	0.214	0.831
7. Travel objective for escaping from routine	-0.057	-0.765	0.445
8. Travel objective for social bonding	-0.037	-0.496	0.621
9. Travel objective for nature and cultural learning	-0.112	-1.591	0.113
10. Need for interpretive program utilization	0.313	4.319	0.000
11. Knowledge about interpretation	0.014	0.183	0.855

Remark: Constant = 9.881; F = 2.891; Sig. = 0.002; R^2 = 0.145; Adjusted R^2 = 0.095

สรุป

ผลการศึกษาวิจัยสรุปได้ว่า ประเด็นความคิดเห็นเกี่ยวกับโปรแกรมสื่อความหมายที่นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเยือนแหล่งนันทนาการทางธรรมชาติเห็นด้วยในทางบวกมากที่สุด คือ เครื่องหมายและสัญลักษณ์ที่มีความเป็นสากล และพบว่าสัญลักษณ์ เครื่องหมาย เป็นโปรแกรมสื่อความหมายที่นักท่องเที่ยวต้องการใช้ประโยชน์มากที่สุด สำหรับผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า วัตถุประสงค์ของการเดินทางเพื่อความเป็นส่วนตัว ความสงบสันโดษ และการผจญภัย และความต้องการใช้ประโยชน์โปรแกรมสื่อความหมาย มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อโปรแกรมสื่อความหมายในแหล่งนันทนาการทางธรรมชาติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยมีค่าเปอร์เซ็นต์ความผันแปรเท่ากับ 0.155 และปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุด คือ ความต้องการใช้ประโยชน์โปรแกรมสื่อความหมาย

ประเด็นความคิดเห็นเกี่ยวกับโปรแกรมสื่อความหมายที่นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเยือนแหล่งนันทนาการทางธรรมชาติเห็นด้วยในทางบวกมากที่สุด คือ ภาษาที่ใช้บรรยายในสื่อทัศนูปกรณ์มีความชัดเจน ถูกต้อง และเข้าใจได้ง่าย และพบว่าสัญลักษณ์ เครื่องหมาย เป็นโปรแกรมสื่อความหมายที่นักท่องเที่ยวต้องการใช้ประโยชน์มากที่สุด สำหรับผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประสพการณ์การมาเยือน วัตถุประสงค์ของการเดินทางเพื่อพัฒนาความสามารถและสมรรถภาพร่างกาย วัตถุประสงค์ของการเดินทางเพื่อการพักผ่อน คลายความเครียด วัตถุประสงค์ของการเดินทางเพื่อมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม วัตถุประสงค์ของการเดินทางเพื่อการศึกษาเรียนรู้ทางธรรมชาติและวัฒนธรรม ความต้องการใช้ประโยชน์โปรแกรมสื่อความหมาย และความรู้เกี่ยวกับการสื่อความหมาย มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อโปรแกรมสื่อความหมายในแหล่งนันทนาการทางธรรมชาติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยมีค่าเปอร์เซ็นต์ความผันแปรเท่ากับ 0.342 และปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุด คือ ความต้องการใช้ประโยชน์โปรแกรมสื่อความหมาย

ประเด็นความคิดเห็นเกี่ยวกับโปรแกรมสื่อความหมายที่นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเยือนแหล่งนันทนาการทางประวัติศาสตร์เห็นด้วยในทางบวกมากที่สุด คือ เครื่องหมายและสัญลักษณ์ที่ใช้มีความเป็นสากล และพบว่า สัญลักษณ์ เครื่องหมาย เป็นโปรแกรมสื่อความหมายที่นักท่องเที่ยวต้องการใช้ประโยชน์มากที่สุด สำหรับผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า วัตถุประสงค์ของการเดินทางเพื่อการพักผ่อน คลายความเครียด และความต้องการใช้ประโยชน์โปรแกรมสื่อความหมาย มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อโปรแกรมสื่อความหมายในแหล่งนันทนาการทางประวัติศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.002 โดยมีค่าเปอร์เซ็นต์ความผันแปรเท่ากับ 0.145 และปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุด คือ ความต้องการใช้ประโยชน์โปรแกรมสื่อความหมาย

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

- กมล สังข์เจย. 2548. การรับรู้ของนักท่องเที่ยวต่อผลกระทบสิ่งแวดล้อมในแหล่งนันทนาการทางธรรมชาติ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช. 2547. รายงานสถิตินักท่องเที่ยวที่เข้าไปในเขตอุทยานแห่งชาติ ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2536 – 2547. (อัดสำเนา)
- จิรวลย์ ต่อศรี. 2534. การศึกษาประเมินความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการสื่อความหมายของผู้มาพักผ่อนที่สวนหลวง ร.9. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- บุษบง กฤษณะโยธิน. 2534. ประสิทธิภาพของตัวกลางในการสื่อความหมาย การอนุรักษ์สภาพแวดล้อมแก่นักท่องเที่ยว. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ปรีชา รตนานารถ. 2546. ความคิดเห็นของนักทัศนศึกษาเกี่ยวกับโปรแกรมสื่อความหมายธรรมชาติของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง จังหวัดอุทัยธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ปิยะทิพย์ พิพิธนิชธรรม. 2539. การสื่อความหมาย...วิธีการหนึ่งในการจัดการพื้นที่อนุรักษ์. นันทนาการกลางแจ้งและการสื่อความหมายธรรมชาติ. เอกสารการฝึกอบรมหลักสูตรการเป็นวิทยากรด้านการจัดการพื้นที่อนุรักษ์ (อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่). กรุงเทพฯ.
- สารัฐ รัตนะ. 2545. เอกสารประกอบการเรียนวิชา เทคนิคการสื่อความหมายสิ่งแวดล้อม (Environmental Interpretation Techniques). ภาควิชาอนุรักษ์วิทยา คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- เสรี เวชบุษกร. 2547. การสื่อความหมายในอุทยานแห่งชาติ ใน เอกสารประกอบการสอนรายวิชาหลักนันทนาการและการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ. ภาควิชาอนุรักษ์วิทยา, คณะวนศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ. (อัดสำเนา)
- อิสระ ชาญศรี. 2533. ประสิทธิภาพของสื่อความหมายธรรมชาติในการให้ความรู้เกี่ยวกับสภาพพื้นที่และนันทนาการแก่นักท่องเที่ยวบริเวณอุทยานแห่งชาติภูกระดึง จังหวัดเลย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- Ham, S. H. 1992. Environmental Interpretation. North America Press. Colorado